

Posolstvo Svätého Otca Františka

k 105. svetovému dňu migrantov a utečencov

29. september 2019

Nejde len o migrantov

Drahí bratia a sestry,

viera nás uistuje, že Božie kráľovstvo je tajomným spôsobom prítomné už na tejto zemi (porov. Druhý vatikánsky koncil, *Gaudium et spes*, 39); aj v našich dnešných časoch však musíme s bolesťou konštatovať, že sa stretáva s prekážkami a silami, ktoré mu odporujú. Násilné konflikty a ozajstné vojny neprestávajú trýzniť ľudstvo; k nim sa pripájajú nespravodlivosti a diskriminácia; ekonomická a sociálna nerovnováha, ktoré sa nedarí prekonať na lokálnej, ani na globálnej úrovni. A na toto všetko doplácajú predovšetkým tí najchudobnejší a najviac znevýhodnení.

V ekonomicky rozvinutejších spoločnostiach sa čoraz viac prejavuje tendencia k silnému individualizmu, ktorý v spojení s utilitaristickou mentalitou a rozširovaný prostredníctvom mediálnej siete spôsobuje „globalizáciu ľahostajnosti“. V tomto scenári sa migranti, utečenci, vyhnanci a obeť obchodovania s ľuďmi stali symbolom vylúčenia. Okrem útrap, ktoré sú spojené s ich situáciou, sú totiž často nositeľmi negatívneho posudku, ktorý ich označuje za príčinu sociálnych nešvárov. Postoj voči nim je poplašným znamením vystríhajúcim pred morálnym úpadkom, ku ktorému smerujeme, ak poskytneme priestor kultúre vyradovania. Na takejto ceste je totiž ohrozená marginalizáciou a vylúčením každá osoba, ktorá nespĺňa kritériá fyzického, psychického a sociálneho blahobytu.

Preto dnes prítomnosť migrantov a utečencov – ako aj zraniteľných osôb vo všeobecnosti – predstavuje výzvu na znovunadobudnutie niektorých podstatných rozmerov našej kresťanskej existencie a našej ľudskosti, ktorým hrozí, že v nás zadriemu v dôsledku pohodlného spôsobu života. A preto „nejde len o migrantov“, totiž: keď sa zaujímate o nich, ide aj o náš záujem, o záujem všetkých; keď sa staráme o nich, všetci rastieme; keď ich počúvame, prepožičiavame hlas tej časti nás, ktorú možno držíme v skrytosti, lebo dnes nie je dobre vnímaná.

„*Vzchopte sa! To som ja, nebojte sa!*“ (Mt 14, 27). *Nejde iba o migrantov: ide aj o naše strachy.* Zlomyselné a podlé skutky dnešnej doby zvyšujú „naš strach z ‚iných‘, neznámych, marginalizovaných, cudzincov [...]. A prejavuje sa to zvlášť jasne dnes s ohľadom na príchod migrantov a utečencov, ktorí klopú na naše dvere a hľadajú ochranu, bezpečie a lepšiu budúcnosť. Je pravda, že pri nedostatočnej pripravenosti na toto stretnutie je strach aj oprávnený“ (Homília v Sacrofone, 15. februára 2019). Problémom nie je to, že máme pochybnosti a obavy. Problémom je, ak tieto podmieňujú náš spôsob myslenia a konania až do tej miery, že sa stávame netolerantní, uzavretí, možno dokonca – bez toho, aby sme si to uvedomili – rasistickí. A tak nás strach zbavuje túžby a schopnosti stretnúť druhého človeka, ktorý je odlišný od mňa; zbavuje ma príležitosti na stretnutie s Pánom (porov. Homília na omši na Svetový deň migrantov a utečencov, 14. januára 2018).

„*Lebo ak milujete tých, ktorí vás milujú, akú odmenu môžete čakať? Vari to nerobia aj mýtnici?*“ (Mt 5, 46). *Nejde len o migrantov: ide o lásku k bližnému.* Prostredníctvom diel lásky prejavujeme svoju vieru (porov. Jak 2, 18). A najväčšia láska k bližnému je tá, ktorú prejavíme voči tomu, kto nám to nedokáže oplatiť a možno sa ani poďakovať. „Ide o to, akú tvár chceme dať našej spoločnosti a o hodnotu každého života. [...] Pokrok našich národov [...] závisí predovšetkým od našej ochoty nechať sa znepokojiť a pohnúť tým, kto klope na naše dvere a svojím výzorom podryva a znevažuje všetky falošné modly, ktoré zaťažujú a zotročujú náš život; modly, ktoré prisľubujú iluzórne a prchavé šťastie, vybudované na okraji reality a utrpenia druhých“ (Príhovor pre diecéznu charitu v Rabate, Maroko, 30. marca 2019).

„*No prišiel k nemu istý cestujúci Samaritán, a keď ho uvidel, bolo mu ho ľúto*“ (Lk 10, 33). *Nejde iba o migrantov: ide o našu ľudskosť.* To, čo pohýna Samaritána – v pohľade Židov cudzinca – aby sa zastavil, je súcit; pocit, ktorý sa nedá vysvetliť len na racionálnej úrovni. Súcit sa dotýka tých najcitlivejších strún našej ľudskosti a vyvoláva naliehavú túžbu „stať sa bližným“ tomu, koho vidíme v ťažkostiach. Ako nás učí sám Ježiš (porov. Mt 9, 35 – 36; 14, 13 – 14; 15, 32 – 37), mať súcit značí spoznať utrpenie druhého a hneď začať konať na jeho zmiernenie, vyliečenie a záchranu. Mať súcit značí dať priestor nežnej láske, ktorú dnešná spoločnosť často vyžaduje, naopak, potláčať. „Otvoriť sa voči druhým nás neochudobňuje, ale obohacuje, pretože nám to pomáha byť ľudskejšími: uznať, že sme aktívnou súčasťou väčšieho celku a chápať život ako dar pre druhých; vidieť svoj cieľ nie vo vlastných

záujmoch, ale v dobre ľudstva“ (*Príhovor v Mešite Heydar Aliyev v Baku, Azerbajdžan, 2. októbra 2016*).

„Dajte si pozor, aby ste neopovrhli ani jedným z týchto maličkých.“ (Mt 18, 10). *Nejde iba o migrantov: ide o to, aby sme nikoho nevyklúčovali.* Dnešný svet je každým dňom väčšmi elitársky a krutý voči vylúčeným. Rozvojové krajiny sú naďalej ochudobňované o svoje najlepšie prírodné a ľudské zdroje v prospech niekoľkých privilegovaných trhov. Vojny sa netýkajú len niektorých regiónov sveta, lebo zbrane na ich vedenie sa vyrábajú a predávajú v iných regiónoch, ktoré sa potom nechcú postarať o utečencov, ktorých tieto konflikty produkujú. Kto na to dopláca sú vždy tí najmenší, chudobní, najzraniteľnejší, ktorým je zabránené sedieť pri stole a z hostiny sú im ponechané len „omrvinky“ (porov. Lk 16, 19 – 21). „Cirkev ‚vychádzajúca‘[...] vie prevziať iniciatívu bez strachu ísť dopredu, hľadať tých, čo sa vzdialili, a dôjsť na každú križovatku ciest v snahe odovzdať pozvanie odlúčeným“ (apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 24). Exkluzívny rozvoj robí bohatých ešte bohatšími a chudobných ešte chudobnejšími. Skutočný rozvoj má za cieľ zahrnúť všetkých ľudí sveta, podporovať ich integrálny rozvoj a starať sa aj o budúce generácie.

„Kto sa bude chcieť stať medzi vami veľkým, bude vaším služobníkom“ (Mk 10, 43 – 44). *Nejde iba o migrantov: ide o to, dať posledných na prvé miesto.* Ježiš Kristus od nás žiada, aby sme neprepadli zmýšľaniu sveta, ktoré ospravedlňuje zneužívanie druhých vo svoj osobný prospech alebo prospech svojej skupiny: najprv ja a potom tí druhí! Avšak pravým kresťanským heslom je „najprv tí poslední!“ „Individualistická mentalita je úrodnou pôdou pre dozrievanie ľahostajnosti voči blížnemu, ktorá vedie k tomu, že sa s ním zaobchádza len ako s tovarom; to vedie k nezájmu o ľudskosť tých druhých a spôsobuje, že ľudia sú úzkostliví a cynickí. Nie sú to pocity, ktoré máme často voči chudobným, marginalizovaným, tým, čo sú v spoločnosti na poslednom mieste? A koľkých posledných máme v našich spoločnostiach! Medzi nimi mám na mysli predovšetkým migrantov, s ich bremenom ťažkostí a utrpenia, ktorým dennodenne čelia, keď často zúfalo hľadajú miesto, kde by mohli žiť v pokoji a dôstojne“ (*Príhovor k diplomatickému zboru, 11. januára 2016*). V evanjeliomom zmýšľaní títo poslední budú prvými a my musíme byť pripravení im slúžiť.

„Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10, 10). *Nejde iba o migrantov: ide o celú osobu, o všetky osoby.* V tomto Ježišovom výroku nachádzame jadro jeho poslania: konať tak, aby všetci prijali dar života v plnosti, podľa Otcovej vôle. V každej politickej aktivite, v každom programe, v každom pastoračnom pôsobení musíme vždy klásť do centra

človeka v jeho mnohorakých rozmeroch, vrátane toho duchovného. A to platí pre všetkých ľudí, lebo im patrí základná rovnosť. Preto sa „rozvoj neobmedzuje len na jednoduchý hospodársky rast. Aby bol rozvoj ozajstný, musí byť úplný, t. j. musí povznášať celého človeka a každého človeka“ (sv. Pavol VI., encyklika *Populorum progressio*, 14).

„Teda už nie ste cudzinci ani prišielci, ale ste spoluobčania svätých a patríte do Božej rodiny“ (Ef 2, 19). *Nejde iba o migrantov: ide o budovanie Božieho a ľudského mesta.* V tejto našej dobe, ktorá sa nazýva tiež doba migrácií, existuje mnoho nevinných ľudí, ktorí sa stávajú obeťami „veľkej lži“ neobmedzeného technologického a na konzum zameraného rozvoja (porov. encyklika *Laudato si'*, 34). A tak sa vydávajú na cestu do „raja“, ktorá neúprosne sklame ich očakávania. Ich prítomnosť, často rušivá, prispieva k vyvracaniu mýtov o pokroku, ktorý by bol vyhradený len niekoľkým, no vytvorený na základe vykorisťovania mnohých. „Preto máme vidieť a druhým pomáhať vidieť v migrantoch a utečencoch v prvom rade nielen problém, ktorému treba čeliť, ale aj brata či sestru, ktorých treba prijať, rešpektovať a milovať. Ide o príležitosť, ktorú nám Božia prozreteľnosť ponúka nato, aby sme prispeli k budovaniu spravodlivejšej spoločnosti, hlbšej demokracie, solidárnejšej krajiny, bratskejšieho sveta a otvorenejšej kresťanskej spoločnosti podľa evanjelia“ (*Posolstvo na Svetový deň migrantov a utečencov 2014*).

Drahí bratia a sestry, odpoveď na výzvu, ktorú predstavujú súčasné migrácie, možno zhrnúť do štyroch slov: *prijať, chrániť, podporovať a integrovať*. No tieto slová neplatia iba pre migrantov a utečencov. Vyjadrujú poslanie Cirkvi vzhľadom na obyvateľov existenciálnych periférií, ktorí majú byť prijatí, chránení, podporovaní a integrovaní. Ak uvedieme tieto slová do praxe, prispějeme k budovaniu Božieho a ľudského mesta, podporíme integrálny ľudský rozvoj všetkých ľudí a pomôžeme aj svetovému spoločenstvu, aby sa priblížilo k cieľom udržateľného rozvoja, ktoré si stanovilo a ktoré by inak boli len ťažko dosiahnuteľné.

Nie je to teda len záležitosť migrantov, nejde len o nich, ale o všetkých nás, o prítomnosť a budúcnosť ľudskej rodiny. Migranti, a osobitne tí najzraniteľnejší, nám pomáhajú rozpoznávať „znamená čias“. Prostredníctvom nich nás Pán volá k obráteniu, oslobodzuje nás od akejkoľvek exkluzívnosti, od ľahostajnosti a mentality vyradovania. Prostredníctvom nich nás Pán pozýva, aby sme náš kresťanský život znovu prijali v jeho celistvosti a prispeli tak, každý podľa svojho povolania, k budovaniu sveta, čoraz viac zodpovedajúceho Božiemu plánu.

Toto želanie je sprevádzané mojou modlitbou, ktorou na príhovor Panny Márie, *Madonny della Strada*, vyprosujem hojné požehnanie pre všetkých migrantov a utečencov sveta a pre tých, ktorí ich na ich ceste sprevádzajú.

Vo Vatikáne 27. mája 2019

František

Z talianskeho originálu *Messaggio del Santo Padre Francesco per la 105ma Giornata Mondiale del Migrante e del Rifugiato 2019* preložila Mária Spišiaková